

Akiba Rubinstein (1882 –1961)

Torsdag den 18 / 3 hölls en Akiba Rubinstein – afton i SK Kamraternas regi på GSS lokaler, Vegagatan. Det kom ca 20-talet schackentusiaster. Som vanligt var det Kamraternas egen "schackprofessor" Ingemar Johansson som höll i föredraget. Till sin hjälp att visa lite av Rubinstein schackkunnande hade han Gösta Svern som visade partier och kombinationer av mästaren Akiba på ett demonstrationsbräde.

Ingemar och Gösta förbereder sig för kvällen

Det finns naturligtvis mycket att säga om Rubinstein. En hel del är än i dag en gåta, men här kommer lite faktauppgifter:

(Det finns en del motsträviga uppgifter, som Ingemar mycket riktigt påpekade, bland annat har ett flertal dokument försvunnit efter de två världskrigen).

- Han föddes 1882 i Stawiski, Polen och dog 1961 i Antwerpen, Belgien.
- Han var judisk härkomst och hans familj såg en framtid för lille Akiba som en rabbin! Så blev det dock icke som vi vet.
- Han lärde sig att spela schack ovanligt sent, vid femton års ålder.
- Varför han blev betagen av schack är det egentligen ingen som vet, men att hade en utomordentlig

schacktalang med en gång, det står utom all tvivel.

- Hans läromästare blev till en början en förstaklassspelare vid namn Bartoszkiewicz från Bialystok och sedan den mycket starke mästaren Gersz Salwe i staden Lodz. Akiba spelade med och lärde sig mycket av dem. Så småningom blev och hans stora schackförebild Paul Morphy. Det sägs att Akiba kunde i stort sett alla dokumenterade Morphys partier utantill.

- Rubinstein gjorde enorma framsteg från 1907 till 1912. I ett flertal turneringar under de åren vann han och spelade jämnt med dåtidens världsnamn, Lasker (världsmästaren) Capablanca, Tarrash, Marshall, Reti, Nimzowitsch och Schlechter. Betänk att han bara hade spelat schack i drygt 10 år!

Varför han aldrig fick en chans att spela om världsmästartiteln är de sakkunniga något oense om. På den tiden var det så att världsmästaren (i detta fall Emanuel Lasker) kunde handplocka sin motståndare om titeln. En teori är att Akiba hade svårt att skaffa fram tillräckligt med pengar för att möta Lasker. Till slut blev det dock en match om VM – titeln planerad. Den skulle starta i oktober 1914 men då kom 1:a världskriget emellan och matchen mellan Lasker och Rubinstein rann ut i sanden av naturliga skäl. Hade matchen kommit till stånd är det en och annan som hade satsat sina pengar på Rubinsten. Lasker hade hur som helst fått visa upp hela sitt schackregister för att slå Akiba! Det bevisar Akiba som vit i följande tornslutspel mot världsmästaren Lasker i S:T Petersburg 1909.

Rubinstein – Lasker S:T Petersburg 1909
(Klicka i diagrammet för att se partiet och vad Rubinstein som vit vid draget gjorde)

Efter första världskrigets slut började Akibas schackkarriär sakta dala. Men han gjorde fortfarande då och då enorma resultat. Nämnas kan t.ex. hans resultat på olympiaden i Hamburg 1930: 13 vinster och 4 remier på första bordet! Vilket förstås var bästa poängplockare.

På 1.e4 spelade Rubinstein som regel 1. –e6 (franskt parti) med ett tidigt slag på e4, t.ex. 1. e4 e6 2. d4 d5 3. Sc3 dxe4. Som vit spelade han nästan alltid 1. d4. I Damgambit har han fått en variant uppkallad efter sig: "Rubinsteins attack".

"Rubinsteins attack" 7. Dc2 ger möjlighet till 0-0-0

Rubinsteins avslutning mot Rotlewi i Lodz 1907 har gått till historien som kanske den vackraste kombinationen som framförts på ett schackbräde. "Perhaps the most magnificent combination of all time" (Carl Schlechter).

En liten "lustighet" var att Akiba alltid efter att han hade gjort sitt drag reste sig från bordet. Varför han gjorde det svarade han med att "man skall inte störa sin motståndare när han tänker"!

Akiba drog sig tillbaka från tävlingspelandet 1932. Det har spekulerats i om det hade med hans mentala hälsa att göra. Schizofreni och även antropofobi (rädsla för människor ungefär) har nämnts som en orsak (diagnostisering på den tiden fanns inte).

I vilket fall som helst levde han ett tillbakadraget liv ända till sin död 15 mars 1961 och han tillbringade slutdelen av sitt liv i ett ålderdomshem i Antwerpen. Han klarade sig undan judeförföljelserna under andra världskriget undandömd på ett sjukhem utanför Bryssel. Efter sin hustrus död i mitten på 1950-talet sägs det att Rubinstein mer eller mindre tappade livsglädjen helt och hållet. Akiba var gift och fick två söner. Den ene en ganska hyfsad schackspelare (Sammy), dock icke i klass med sin far.

*Rubinstein som svart vid draget mot Rotlewi
(Klicka i diagrammet för att se partiet)*

En intresserad åskådarskara med Bengt Svensson längs till höger.

Text och foton: *Matti, Harry och Gösta Svens*